

بن بهستی ئاسۆی سیاسی ناسیونالیزمی کورد، به به "شهیتان کردن"ی مەنصوری حیکمەت پرناکریتەوه!

وولامینگ به ئیلیخانیزاده

سامان گەریم

zaryak@yahoo.com

ههفته نامه‌ی ئاوینه له ژماره 86 داچاوپیکه و تێکی سازکردوه له گه‌ل عومهری ئیلیخانیزاده. ئەوه‌نده‌ی پێویسته قسه‌ی له‌سه‌ر بکریت، باسی په‌رتیبون ئینشقاچه‌کانی نیو کۆمه‌له‌ و زحمه‌تکێشانی خۆی و موهه‌تدی ده‌پێچێته‌ ملی مەنصوری حیکمه‌ته‌وه که زیاتر له 5 ساله له ژياندا نه‌ماوه. عومهری ئیلیخانیزاده له‌کاتی‌دا که له‌ حزبی کۆمۆنیستدا بووه یه‌کیک بووه له‌سه‌رکردایه‌تی کۆمه‌له‌ی کۆن، په‌یوه‌ندییه‌کی نه‌بووه به‌ فکری مەنصور حیکمه‌ت و حیکمه‌تیزمه‌وه، ئەو به‌ریوایه‌تی خۆی خۆی به‌ کۆمۆنیست زانیوه، وه‌ک جو‌ریک له‌ کۆمۆنیزمه‌ باوه‌کانی بو‌رژوازی که ئەوکات دنیای داگرتبوو. به‌لام باسی من لیره‌دا په‌یوه‌ندی به‌وه‌نیه‌ که ئیلیخانیزاده چی‌بووه. لیره‌دا دوو‌خاڵ گرینگه‌ بۆ لیکدان‌ه‌وه‌ و وولامدان‌ه‌وه‌ به‌ باسه‌کانی ئیلیخانیزاده. یه‌که‌میان باسی شه‌ق بونی زحمه‌تکێشانه‌، هۆو مۆتیقه‌ بابه‌تیه‌کانی ئەم ئینشقاچه‌، دووه‌میان میتۆدی لیکدان‌ه‌وه‌یه‌ له‌ په‌یوه‌ند به‌ جیا‌بونه‌وه‌ و ئینشقاچی نیو یه‌ک حزبی سیاسی.

بی ئاسۆیی سیاسی ناسیونالیزمی کورد وه‌ک بزوتنه‌وه‌یه‌کی سیاسی گه‌وره‌ و فروان له‌ ئاستی ناوچه‌که‌دا، گه‌لیک ئالوگۆری گرنگی هێناوه‌ته‌وه‌ پێشه‌وه‌. گشت ئاسۆی سیاسی ناسیونالیزمی کوردو ئە‌حزابه‌کانی و جیه‌جیه‌کردنی ئیستراتیژی سیاسی خۆیان له‌ ناوچه‌که‌دا گرێ‌دا‌بووه‌ به‌ به‌ سیاسه‌ت و ئیستراتیژی ئە‌مه‌ریکاوه‌ له‌ عێراق و ناوچه‌که‌دا. له‌ کوردستانی عێراق له‌ سایه‌ی ئیستراتیژی ئە‌مه‌ریکیدا، 17 ساله ناسیونالیزمی کورد ده‌سه‌لاتداره‌ و ئە‌م ئە‌لگۆیه‌ بو‌یوه‌ خه‌ونی ئە‌م بزوتنه‌وه‌یه‌ له‌ کوردستانی ئێران و تورکیا. دیاره‌ له‌ م نیوه‌دا هه‌ریه‌ک له‌ ئە‌حزابه‌ سیاسیه‌کانی ئە‌م بزوتنه‌وه‌یه‌ به‌ پێی واقعه‌تی محه‌لی وولاتی خۆیان و به‌ پشتیوانه‌ی ئە‌م هیزه‌ جیهانیه‌ سیاسه‌تی خۆیان ده‌برده‌ پێشه‌وه‌ و ده‌یه‌نه‌ پێشه‌وه‌. له‌ ئێران و پاش گه‌رم بونی باسی هه‌رشه‌ی ئە‌مه‌ریکا بۆ سه‌ر ئێران، گشت ئۆپۆزیسیونی بو‌رژوازی به‌ ناسیونالیزمی پڕۆ‌غه‌ری ئێرانیه‌وه‌ تا ده‌گاته‌ ناسیونالیزمی کوردو حزبه‌کانی کیسه‌ی خۆیان هه‌لدوریبوو، وه‌ پاره‌ی خۆیان له‌ کۆشکی سپی وه‌رگرت، باسی روخانی جمه‌وری ئیسلامی و مه‌سه‌له‌ی گرتنی ده‌سه‌لات بۆ هه‌موو هیزه‌کانی ئۆپۆزیسیون به‌ چه‌پ و راسته‌وه‌ بووه‌ سه‌رله‌وه‌ی گشت ئە‌ه‌رک و سیاسه‌ته‌کانیان، لیره‌وه‌ مه‌سه‌له‌ی فیدرایه‌ت زیاتر په‌ری‌گرت، هیواو ئامانجی هیزه‌ بو‌رژوازیه‌کان به‌ هه‌رشه‌ی ئە‌مه‌ریکا زیاد‌ی کردو ته‌نانه‌ت خه‌ریکی پیکه‌ینانی حکومه‌تی سیبه‌ر بون له‌ ده‌ره‌وه‌ و گشت هیواو ئامانجیان به‌ست به‌ فرۆکه‌کانی ئە‌مه‌ریکاوه‌ به‌لکو له‌ سایه‌یدا وه‌کو یه‌کیتی و پارتی و هیزه‌ ئیسلامیه‌ سیاسیه‌کانی عێراق به‌روومه‌که‌ی بخۆن. به‌لام شکستی ئیستراتیژی ئە‌مه‌ریکا له‌ عێراق و ناوچه‌که‌دا، ده‌رکه‌وتنی جمه‌وری ئیسلامی ئێران له‌ به‌رانه‌به‌ر ئە‌مه‌ریکا‌دا وه‌ک "براه‌یه‌ک"، دو‌رکه‌وتنه‌وه‌ی خه‌ته‌ری شه‌رو هه‌رشه‌ی ئە‌مه‌ریکا بۆ سه‌ر ئێران... گشت ئە‌و هیواو ئامانجانه‌ی خستنه‌ گۆره‌وه‌. به‌م پێه‌ش فیدرایه‌ت و به‌ره‌ دروستکردنی هیزه‌کانی ئۆپۆزیسیون و له‌وانه‌ حزبه‌کانی بزوتنه‌وه‌ی ناسیونالیزمی کورد له‌ ئێران جیگای خۆیدا به‌ بی‌ئومیدی و ئینشقاقتی جو‌ارو‌جو‌ری نیو هیزه‌کانی ئە‌م بزوتنه‌وه‌یه‌وه‌، ئینشقاچی نیو حزبی دیموکرات و حزبه‌که‌ی ئیلیخانیزاده له‌م چوارچیه‌یه‌دا قابیلی درک کردنه‌. هه‌ر له‌سه‌ره‌تای جیا‌بونه‌وه‌ی موهه‌تدی و ئیلیخانیزاده له‌ کۆمه‌له‌ش، راسته‌وخۆ له‌ کاتی‌دا ده‌بیته‌ که به‌ پشتیوانه‌ی بی‌دریخی تاله‌بانی ده‌چیته‌ رێوه‌ به‌ هیوا‌ی هه‌رشه‌ی ئە‌مه‌ریکا بۆ سه‌ر ئێران و به‌م پێه‌ش پێویسته‌ ته‌واوی ته‌پو تۆزی مارکسیه‌ت و ناوی مەنصوری حیکمه‌ت له‌ خۆیان دا‌به‌ته‌کێژن بۆ ئە‌وه‌ی له‌ ئاستی ناو و ریکخراوه‌شدا به‌ ته‌واوی به‌قافله‌ی ناسیونالیزمه‌وه‌ په‌یوه‌ست بن، که دیاره‌ پێشتریش له‌مباره‌وه‌ هه‌ر وابون به‌لام ته‌نانه‌ت بونیان له‌ نیو کۆمه‌له‌شدا ئە‌و کۆسپه‌ی بۆ دروست کردبون که نه‌ده‌بونه‌ جیگای متمانه‌ی بزوتنه‌وه‌ی ئە‌صلیان، که حزبی دیموکراتی ئێران ده‌میکه‌ کورسیه‌که‌ی گرتوه‌.

ئه‌مرۆ که که خه‌ته‌ری هه‌رش بۆ سه‌ر ئێران دو‌رده‌که‌وتنه‌وه‌، نه‌ک ته‌نه‌ا حزبه‌که‌ی ئیلیخانیزاده به‌ لکو گشت ئۆپۆزیسیونی ئێران ده‌که‌وتنه‌ به‌ر مه‌نگه‌ی ئیفلاس سیاسی و ئینشقاچه‌وه‌، به‌شیکیان ناچاربون بکه‌ونه‌ دیفاع کردن له‌ ده‌سه‌لاتی ره‌ش جمه‌وری ئیسلامی ئێران، به‌شیک‌ی دیکه‌یان ئیستا وایان لیه‌اتوه‌ هه‌رش بۆ سه‌ر ئێران به‌خه‌ته‌ر ده‌بینن. به‌لام دو‌کو‌تیبونی حزبه‌که‌ی ئیلیخانیزاده، ته‌نه‌ا ئینشقاچیکی نۆرمال و ناسایی نه‌بو له‌سه‌ر خیلافاتی سیاسی و مامه‌له‌کردن به‌م خیلافاته‌وه‌ به‌شیوه‌یه‌کی گونجاو ئینسانی و سیاسانه‌، به‌لکو ده‌رگه‌ری گه‌یه‌رک‌یه‌کی خه‌ته‌رناکی کردن، تاراده‌ی ئە‌وه‌ی که یه‌کیتی نیشتمانی هه‌زی پارێزگاری بۆ داناون بۆ ئە‌وه‌ی نه‌که‌ونه‌ گیانی یه‌کتی "نافه‌رم یه‌کیتی". له‌مباره‌شه‌وه‌ سه‌رنج به‌دن له‌ جیا‌بونه‌وه‌ی مەنصوری حیکمه‌ت و سه‌رنج به‌دن له‌ ئینشقاچی ئە‌م حزبه‌ی ناسیونالیسته‌ی کورد، چ فه‌ره‌ه‌نگیکی دو‌اکه‌توه‌ و عه‌شیره‌تی ده‌گوزه‌ری له‌ نیو ئە‌حزابی ناسیونالیستی کوردا، که زمانی دیالوگی سیاسی تاییدا قه‌رار ناگرێ و ته‌نه‌ا وه‌لام چه‌که. ئیلیخانیزاده بۆ ده‌بیته‌ بی‌ئاسۆیی سیاسی بزوتنه‌وه‌که‌ی به‌سه‌تیت به‌ ئینسانیکه‌وه‌ که نه‌ سه‌ر به‌ بزوتنه‌وه‌ی ئە‌وه‌، وه‌ زیاتر له‌ کۆنگره‌ی دووه‌می حزبی کۆمۆنیستی ئێرانه‌وه‌ که 22 ساله، له‌باری سیاسی و فکری و عه‌مه‌لیه‌وه‌ جیا‌بۆته‌وه‌ لیبیان و 5سال زیاتره‌ مەنصوری حیکمه‌ت له‌دنیادا نه‌ماوه‌. چ ئاسانه‌ قوربانی خۆت و بزوتنه‌وه‌که‌ت فرێده‌یته‌ سه‌ر ئینسانیک. ئە‌مه‌ هه‌مان

سوننەتى مەزھەبىيە. كە خۇدا حسابە، خراپو چا كە ھەموو دەبىتتە موقەدەرى ئالھى. مەنصورى حىكمەت لاي ئەم دەرويشە " كە ئەو ھەرگىز پىويستى پىي نەبوە " دەبىتتە پىغەمبەرىك، كە خۇي ناگادارى نىيە و دژ بەويە.

باسىكى دىكە ئەويە، كە بزوتنەوە بورژىايەكان بەگشتى بە دەسەلاتدارو ئۆپۆزىسۆنەوە بە پىرىارو ژۇرنالىستىيەنەوە، بە ئەكادىمى و رابەرى سىياسانەوە، لىكدانەوەيان بۇ بزوتنەوە كۆمەلايەتتەكان و كىبەركى نىوانىيان و تەنانەت شەرى نىوان ئەحزابى سىياسى و ولاتان، دەپپچەنە كەسىكەوە. صدام حسين واى لە عىراق كورد، جۇرج بۇش ئەمەرىكاي بەم دەردە برد، ھتەر فاشىيەتى دروست كورد جەنگى جىھانى دووھى ھەلگىرساند... لاي ئىلىخانىزادە مەنصورى حىكمەت كۆمەلەھى كاولكرد... ئەمانە دەكرىنە شەيتانىك و رەجم دەكرىن، دەبىت تەواوى ئەو سلبىياتەھى كە رودەدەن لە روانگەھى خۇيانەوە ھەلۆاسرى بەملى ئەواندا... لەم بەھانەھى ناساتر نىيە، ھەلەم رىگايە سەر لىتتىكەرانەتر نىيە، ھە لەبارى لىكدانەوەھى زانستى و ماددىيەوە ھەلكەھىكى كوشندەھى.

ئىنشاقى پىشوو نىو حزبى كۆمۇنىست و دواترى نىو كۆمەلەو ئىستاي نىوان ئىلىخانىزادەو موھەتدى، مەسەلە خراپى و باشى سەرانى جىابونەوەكان نىيە، ئەوانە لەوپەرى خۇياندا دەورى رابەرى جىابونەوەو يان ئىنشاقىيان بىنوە. بەلام بە ناوئىشانى رابەرى بزوتنەوەھىكى جىاواز كە تەعقىبى ھىواو ئامانچ و بەرنامەھى بزوتنەوەھىكى جىاواز يان بەرژەوەندى جىاوازى نىو بزوتنەوەھىك دەكەن. دەردى مەنصورى حىكمەت لە كۆمەلگادا كارى كرى گرىتە بوو، ھە بۇ رزگار بوو ن لەم دەردە چوو حزبى خۇي دروست كورد. دەردى ئىلىخانىزادەو موھەتدى بى بەشى ناسىونالىزمى كوردە لە دەسەلاتى سىياسى ئىراندا، ئەم دەردە، دەردى بزوتنەوەھى ناسىونالىزمى كوردە لە عىراق و ئىران و توركىيادا، سىياسەت و ئىستراتىژو رىكخراو رابەرى خۇي پىيوسستە بەرەو ئىتتلافى جۇراو جۇرو ئەمەرىكاي پىيوسستە. بۇ گەشىتن بەچارەسەرى ئەم دەردە لە ھەلومەرجىكى جىھانى دواى روخانى بلوى شەرق و لە پاش شەرى خەلىجى يەكەم و بالاگرتنى بورژوزى كورد لە كوردستانى عىراقدا ئىلىخانىزادە جىادەبىتتەوە و پاشان لە كۆمەلەش جىادەبىتتەوە... بۇ ئەوھى دەردى خۇي چارەسەرىكات. دواتر لە ھومەتدى جىا دەبىتتەوە، چونكە رىگايەك كە پىكھاتبون لەسەرى فەشەلى ھىناو پما بەسەرىكدا. ئەمە ناوھەرۆكى جىابونەوەو ئىنشاقاھەكانى نىو بزوتنەوەھى ناسىونالىزم كوردە، نەك گوناھى ئىلىخانىزادەو موھەتدى، ج چا بگات بە مەنصورى حىكمەت. بەلام ئىلىخانىزادە بىرى چۆتەوە كە كەس بە مەزلومىيەت نىشاندانى خۇي نابىتتە رابەرو كەس بەجدى ھەرىناگرىت، بەبرواى من لەمبارەشەوە ناوھىئانى مەنصورى حىكمەت بە قازانجى ئىلىخانىزادە نىيەو جەماعەتەكەشى لىي ھەلدەگەرىنەوە. ناكرىت خۆت بە رابەرى بزوتنەوەو ھىزىك بزانىت لەھەمانكاتدا شكستى خۆت بەستى بە گۆپرايەلىيىت بە رابەرى بزوتنەوەو حزبىكى دىكەوە. ئەمە ئەوپەرى ئىفلاسى سىياسىيە.